

Av. Ömer Faruk DOĞAN

**BİREYSEL BAŞVURUDA SÜRE
AŞIMI VE MAHKEMEYE ERİŞİM
HAKKI ÇERÇEVESİNDE
DEĞERLENDİRİLMESİ**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XXV
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM MAHKEMEYE ERİŞİM HAKKI, İLGİLİ MEVZUAT VE MAHKEMEYE ERİŞİM HAKKININ SÜRE YÖNÜNDEN KISITLANMASI

1.1. Mahkemeye Erişim Hakkı.....	5
1.1.1. Türk Anayasasında Mahkeme Erişim Hakkı	6
1.1.2. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde Mahkemeye Erişim Hakkı.....	7
1.1.3. Mahkemeye Erişim Hakkının Uygulama Alanı	9
1.2. Mahkemeye Erişim Hakkının Kapsamı.....	10
1.2.1. Dava Açma Hakkı.....	10
1.2.2. Kanun Yollarına Başvuru Hakkı.....	13
1.2.3. Etkili Karar, Hükümün İcra Edilmesini Talep Etme Hakkı, Kesin Hüküm	13
1.2.4. Zamanında İcra.....	16
1.3. Mahkemeye Erişim Hakkının Sınırlanması	17
1.3.1. Dava Açma Yönünden Sınırlamalar.....	19
1.3.2. Mahkemenin Yargı Yetkisine Yönelik Sınırlamalar.....	20
1.3.3. Yargılama Giderleri Bakımından Sınırlamalar.....	21
1.3.4. Adli Yardım.....	23
1.3.5. Şekli Sınırlamalar.....	24

1.3.6. Başvuru Süreleri Sınırlamalarında Hukukilik Ölçütü	24
1.4. Kanun Yolu Başvurularında Süre	32
1.4.1. Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK) Uyarınca Kanun Yollarına Başvuru Süreleri	32
1.4.2. Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK) Uyarınca Kanun Yollarına Başvuru Süreleri	34
1.4.3. İdari Yargılama Usulü Kanunu (İYUK) Uyarınca Kanun Yollarına Başvuru Süreleri	36

İKİNCİ BÖLÜM

BİREYSEL BAŞVURULARDA GENEL NİTELİKTE SÜRE AŞIMI KARARLARI

2.1. Süre Aşımı Kararları Bakımından Genel Kurallar	41
2.1.1. Başvurunun Otuz Gün İçinde Yapılmaması	41
2.1.2. Sürenin Herhangi Bir Şekilde Öğrenmeden İtibaren Başlaması	42
2.1.3. Adli Tatilin Bireysel Başvuru Süresine Etkisi.....	43
2.1.4. İdari İzin İlan Edilen Günlerin Bireysel Başvuru Süresine Etkisi	43
2.1.5. Otuz Günlük Sürenin Hafta Sonuna Denk Gelmesinin Bireysel Başvuru Süresine Etkisi	44
2.1.6. Mazeret Hallerinin Bireysel Başvuru Süresine Etkisi.....	45
2.1.7. Kesin Nitelikteki Kararlar Bakımından Bireysel Başvuru Süresi	45
2.2. Tebliğ Durumlarına Bağlı Süre Hesaplamaları.....	46
2.2.1. Tebliğden Önce Öğrenme	46
2.2.2. Vekile Tebliğ.....	46
2.2.3. Başvurucunun Vekiline Yapılan Tebliğden Önce Nihai Kararı Öğrenmesi.....	47
2.2.4. Elektronik Tebligat.....	50
2.2.5. İç Hukukta Kararın Tebliğ Edilmesinin Öngörülmediği Durumlar	52

2.3. Başvuru Süresine Etki Eden Öğrenme Durumları, İşlemler ve Kanun Yolu Başvurularının Etkisi.....	53
2.3.1. UYAP Evrak İşlem Kütüğünden İşlem Yapılması.....	53
2.3.2. Öğrenme Tarihinin Beyan Edilmesi ve Başvuru Konusu Üzerinde İşlem Yapılması	57
2.3.3. Etkisiz Kanun Yoluna Başvurunun Etkisi.....	59
2.3.4. Yan Karara Karşı Başvuru Yapılması.....	60
2.3.5. Başvurucun Nihai Karardan Daha Erken Bir Tarihte Haberdar Olması Gerektiğinin Değerlendirilmesi.....	61
2.3.6. Yargı Kararının Süresinde Uygulanmamasına İlişkin Şikâyetler Bakımından	62
2.3.7. Etkili Görülmediğinde Temyiz Yoluna Başvurulmaması.....	63
2.3.8. Mahkeme Tarafından Başvuru Yerinin Yanlış Gösterilmesi.....	63
2.3.9. Masumiyet Karinesinin İhlal Edildiğine İlişkin Şikâyetler	65

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YARGI KOLLARI ÖZELİNDE SÜRE AŞIMI KARARLARI

3.1. Ceza Yargılamalarına İlişkin Kararlar	67
3.1.1. Soruşturma Aşamasına İlişkin Süre Aşımı Kararları.....	67
3.1.1.1. Etkili Bir Soruşturma Yürütülmediği Konulu Şikâyetlerde Süre Aşımı	67
3.1.1.2. Kovuşturmaya Yer Olmadığına Kararına İlişkin Başvuruda Süre Aşımı	76
3.1.1.3. Kısıtlılık Kararına Karşı Başvuruda Süre Aşımı.....	77
3.1.1.4. Arama İşlemine İlişkin Başvuruda Süre Aşımı.....	78
3.1.2. Tutuklulukla İlgili Hak İhlali İddiaları Bakımından Süre Aşımı Kararları.....	79
3.1.2.1. Bir Suç İsnadına Bağlı Olarak Tutuklulukla İlgili Şikâyetler.....	79

3.1.2.2. Hükümle Birlikte Verilen Tutukluluk Devamı Kararına İlişkin Şikayetler	80
3.1.2.3. Tutukluluk İncelemelerinin Hâkim/Mahkeme Önüne Çıkarılmaksızın Yapılması	81
3.1.2.4. Tutukluluğun Devamı Kararına Karşı Yapılan İtirazın Kısa Sürede Karara Bağlanmaması	82
3.1.2.5. Hüküm Verilmeden Önce Tutukluluk Hâli Sona Eren Kişinin Tutukluluk İle İlgili Şikâyetleri Bakımından	82
3.1.3. Öğrenme Anı Kabul edilen Durumlara İlişkin Diğer Süre Aşımı Kararları.....	83
3.1.3.1. “Yakalama” “Müddetname” Veya “Çağrı Kâğıdının” ya da “Ödeme Emrinin” Tebliği.....	83
3.1.3.2. Ceza Davalarında Kararın Erişilebilir Olmasından İtibaren Süre (Yargıtay Onama Kararları Bakımından).....	84
3.1.3.3. Kanun Yararına Bozma Yoluna Gidilmesinin Süreye Etkisi	90
3.1.3.4. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına Başvurunun Süreye Etkisi	91
3.1.3.5. Karar Düzeltmeye Başvurulmamasının Süre Aşımına Etkisi	91
3.1.3.6. Cezaevindeki Başvurucunun Yakınlarının UYAP Üzerinden Kararı Öğrenmesi.....	92
3.1.3.7. Ceza Davasında Nihai Kararın Yer Aldığı Dosyadan Suret Alınması.....	93
3.1.3.8. Konutu Terk Etmeme Adli Kontrol Tedbirine İlişkin Şikayetler.....	94
3.1.3.9. HAGB Kararıyla Neticelenen Yargılamalar Bakımından Süre Aşımı	95
3.1.3.10. Açık Ceza İnfaz Kurumuna Ayrılma Talebinin Reddedilmesi	96
3.1.3.11. Tazminat Yoluna Başvurunun Bireysel Başvuru Süresine Etkisi.....	97
3.2.Hukuk Yargılamaları ile İdari Yargılamalara İlişkin Kararlar	99

3.2.1. Hukuk Yargılamasına Özgü Durumlara İlişkin Kararlar	99
3.2.1.1. Kaldırılmış Bir İhtiyati Haciz Kararı Bakımından Bireysel Başvuruda Süre.....	99
3.2.1.2. Maddi Hatanın Giderilmesi Dilekçesinin Süreye Etkili Olmaması	100
3.2.1.3. Adli Yardım Talebinin Red Edilmesi.....	100
3.2.2. İdari Yargulamalara İlişkin Kararlar	101
3.2.2.1. Sınır Dışı Etme Kararı Bakımından Süre Aşımı.....	101
3.2.2.2. İdari Gözetim Kararı Neticesinde Özgürlüğünden Yoksun Kalan Başvurucu Bakımından Bireysel Başvuruda Süre Aşımı	102
3.2.2.3. Soruşturma İzni Verilmemesi İşlemi Yönünden.....	103
3.2.2.4. Kamulaştırmasız El Atma İşlemi Bakımından	104
3.2.2.5. Disiplin Cezaları İle İlgili Şikâyetleri İçeren Başvurular Bakımından.....	104
SONUÇ	107
KAYNAKÇA.....	117